

Businesscase WAO

1. Inleiding

In de begrotingsafspraken 2014 van de regeringspartijen met D66, CU en SGP is het volgende afgesproken: “ Het UWV maakt een businesscase over hoe en voor welke groepen de kansen op de arbeidsmarkt voor WAO’ers kunnen worden vergroot.”

In de WAO, die in 2006 is ‘vervangen’ door de WIA, zitten nog steeds zo’n 350.000 personen en er gaat een jaarlijkse uitkeringslast van ruim 5 miljard in om.

Daarnaast is de WAO in 2014 onderwerp van de jaarlijkse beleidsdoorlichting van begrotingsartikelen. SZW heeft daarop besloten beide afspraken samen te voegen en de businesscase WAO samen met de beleidsdoorlichting WAO aan de Tweede Kamer te sturen. Een beleidsdoorlichting gaat altijd gepaard met een kabinetsreactie, waarin het kabinet eventuele voorstellen doet.

Voor de financiële doorrekening van de businesscase WAO zijn slechts beperkt gegevens voor handen. Het beleid van de afgelopen jaren, na de herbeoordelingsoperatie WAO, is immers geweest om alleen die WAO’ers, die uit eigener beweging aangeven re-integratie-ondersteuning te willen ontvangen, te begeleiden. Daardoor zijn er geen gegevens in algemene zin over plaatsing van WAO’ers voorhanden over de afgelopen jaren. Om die reden wordt voorgesteld om, mócht worden besloten tot een businesscase WAO, de aannames eerst te testen in een pilot. Daarbij kunnen dan ook de gevolgen van nieuw beleid meegenomen worden. Om deze reden wordt de opzet van deze pilot hieronder beschreven. De businesscase is er op gericht het aantal zogenaamde ‘zelfmelders’ te verhogen.¹

2. Pilot en uitvoerbaarheid

2.1. Pilotvoorstel

De businesscase WAO is gebaseerd op een aantal aannames over de verwachte aanmeldingen, werkhervattingskansen, duur werkhervatting en aantal sociaal-medische herbeoordelingen. Deze aannames kennen de nodige onzekerheden en zullen in de praktijk getoetst moeten worden om te beoordelen of de verwachte besparingen inderdaad realistisch zijn. Voorgesteld wordt om daarom te starten met een pilot waarin 5.000 WAO’ers worden benaderd. Omdat een re-integratietraject 1 tot 2 jaar duurt, zal pas 2,5 jaar na de start van de pilot vastgesteld kunnen worden of de aannames, met betrekking tot het aantal WAO’ers dat op deze manier naar werk toe geleid kan worden, juist zijn. Om de effecten op de uitkeringslasten te kunnen berekenen, is het idealiter nodig dat de (ex)WAO’ers enkele jaren aan het werk te zijn, om te bezien of sprake is van duurzame werkhervatting. De besparingen kunnen in dat geval op zijn vroegst na 4 jaar in kaart gebracht worden. Na 2,5 jaar bestaat evenwel voldoende helderheid over de plausibiliteit van de aannames.

¹ Dit zijn uitkeringsgerechtigden die zichzelf melden bij UWV voor ondersteuning bij re-integratie. Nadat is getoetst of deze uitkeringsgerechtigden binnen twee jaar zijn toe te leiden naar de arbeidsmarkt, komen zij in aanmerking voor een re-integratietraject. Deze werkwijze resulteert er nu sinds 2011 in dat ca 700 trajecten per jaar worden ingezet voor deze populatie.

2.2. Uitvoerbaarheid

Vanwege de beschikbare capaciteit² kan uitvoering van de pilot op zijn vroegst plaatsvinden in 2016. Tevens moet rekening worden gehouden met een voorbereidingsperiode van een half jaar. Omdat de pilot aansluit bij onze huidige werkwijze zien we verder geen belemmeringen voor de uitvoering, behoudens eventuele capaciteit aan verzekeringsartsen; deze extra capaciteit wordt op dit moment beperkt ingeschat. Mocht gedurende de pilot blijken dat er substantieel meer capaciteit nodig is voor bijvoorbeeld herbeoordelingen of voor andere prioriteiten, dan zal UWV met het ministerie in overleg gaan over de gevolgen hiervan voor de pilot en mogelijke uitrol hiervan.

3. Voorgestelde werkwijze

3.1. Selectie

Omdat in het verleden uitgevoerde onderzoeken hebben uitgewezen dat de re-integratiekansen van WAO'ers (mede) bepaald worden door de factoren 'leeftijd' en 'verblijfsduur WAO', wordt allereerst geselecteerd op basis van de volgende criteria:

- Jonger dan 55
- Maximaal 20 jaar WAO

Tevens wordt iedereen meegenomen die een traject heeft afgerond of heeft gewerkt tussen 2008 en 2013.

Vervolgens worden alle WAO'ers met onderstaande kenmerken uitgesloten.

- Werkend of inkomen als zelfstandige
- WAO'ers met een lopend traject
- WAO'ers zonder participatiemogelijkheden (omdat ze bijvoorbeeld ernstig ziek zijn of in een instelling zitten)

Het totale bestand dat begin 2015 dan voldoet aan bovenstaande kenmerken omvat 74.000 personen. Voor de pilot zal hieruit een representatieve groep van 5.000 mensen benaderd worden. Eind 2017 omvat het totale bestand dat aan de kenmerken voldoet nog 45.000 personen³.

3.2. Werkwijze

De groep van 5000 WAO'ers die aan de hierboven genoemde criteria voldoet, wordt uitgenodigd voor een gesprek met een adviseur intensieve dienstverlening. Medewerking vindt plaats op basis van vrijwilligheid.

Gelet op de verwachte grote afstand tot de arbeidsmarkt wordt maatwerk aangeboden, waarbij zowel re-integratietrajecten als interne dienstverlening kunnen worden ingezet. Voor een deel van de WAO'ers zal tevens, op vrijwillige basis, een beoordeling door een verzekeringsarts en arbeidsdeskundige plaatsvinden. In de raming is rekening gehouden met de kosten van deze herbeoordelingen.⁴

² In 2015 wordt de gehele capaciteit aangewend voor de activiteiten in het kader van de Participatiewet.

³ De afname van 74.000 naar 45.000 wordt veroorzaakt doordat meer mensen de leeftijd van 55 zijn gepasseerd en langer dan 20 jaar in de WAO zitten.

⁴ Bijstellingen in de hoogte van de uitkering als gevolg van deze extra herbeoordelingen zijn niet meegenomen in de business case.

Verwacht wordt dat 5% (250) van de pilotgroep in aanmerking komt voor re-integratiedienstverlening. Omdat er geen verplichting opgelegd wordt aan WAO'ers zal in de praktijk moeten blijken of dit percentage ook gehaald wordt.

Het percentage dat na re-integratieverlening aan de slag gaat wordt geschat tussen minimaal 15% en maximaal 30%. Het percentage van 30% is gebaseerd op de in het verleden behaalde resultaten na re-integratietrajecten. Op basis van onderstaande punten lijkt een percentage van 30% echter optimistisch:

- Plaatsingen zijn niet altijd volledig, voor een deel blijft men vaak in de uitkering.
- Momenteel wordt een lager percentage plaatsingen gerealiseerd voor de WIA (een doelgroep die gemiddeld jonger is en minder lang in de uitkering zit).
- We verwachten dat het plaatsingspercentage voor WAO'ers afneemt als gevolg van de introductie van de banenafpraak (waarvoor WAO'ers niet tot de doelgroep behoren).
- Het percentage van 30% wordt behaald door de zelfmelders. Het is realistisch om te verwachten dat de resultaten voor de doelgroep van deze businesscase minder positief zijn, omdat de meest kansrijken cq gemotiveerden zich al hebben gemeld.

Om deze reden is een minder optimistisch scenario van 15% gepresenteerd.⁵

4. Indicatie mogelijke besparing

Het financieel resultaat in de pilot varieert tussen de € 700.000 negatief (minimale scenario) en € 400.000 positief (maximale scenario). De investeringskosten voor de pilot bedragen € 1,8 miljoen en de verwachte baten bedragen tussen de € 1,1 miljoen en de € 2,2 miljoen.

Als de aannames blijken te kloppen, dan betekent dit bij een één-op-één-extrapolatie voor de gehele doelgroep een resultaat tussen € 6 miljoen negatief en € 4 miljoen positief. Een dergelijke extrapolatie mag echter niet zonder meer worden toegepast.

Toelichting op de kosten

De investeringskosten bestaan o.a. uit kosten voor het aanschrijven en selecteren van de doelgroep, opstellen werkplannen en monitoring (€ 500.000), re-integratiedienstverlening (€ 5.000 per traject) en kosten voor sociaal medische keuringen (€ 15.000). Voor de kosten van voorzieningen is een stelpost opgenomen van € 60.000. Eventuele kosten van bijgestelde uitkeringshoogte zijn niet meegenomen in de berekening. De totale kosten bedragen voor de pilot € 1,8 miljoen.

Toelichting op de opbrengsten

Na systeemselectie verwacht UWV dat 5% van de doelgroep in aanmerking komt voor re-integratiedienstverlening⁶. Zoals eerder aangegeven is de verwachting dat tussen de 15% en 30% na re-integratiedienstverlening weer aan de slag gaat.

De zelfmelders die in 2011 een re-integratietraject hebben afgerond, werkten in de periode tot september 2013 gemiddeld 21 maanden.⁷ Voor het bepalen van de daguitkering van personen met

⁵ Dit betreft slechts een aanname. Niet uit te sluiten valt dat de resultaten in werkelijkheid nog lager uitvallen.

⁶ In de pilot Re-integratie langdurig werklozen 2003 kwam na systeemselectie 8% in aanmerking voor een re-integratietraject. Op dit moment loopt het Project 'zittend bestand WIA/WGA', waar het op 6,4% ligt. Qua kenmerken lijken de doelgroepen op elkaar, maar is de WAO-doelgroep een stuk ouder en langer werkloos. Bovendien is het aantal erg afhankelijk van het aantal mensen dat zichzelf aanmeldt voor ondersteuning.

een re-integratietraject nemen we de groep WAO'ers die ultimo 2013 een traject volgden. Hun gemiddelde daguitkering bedraagt € 64,56 inclusief vakantiegeld en toeslagen. Op basis van deze cijfers wordt de potentiële opbrengst op de uitkeringslasten voor de pilot geraamd tussen de € 1,1 en € 2,2 miljoen.

⁷ Deze waarde vormt een onderschatting omdat de meetperiode is beperkt tot 33 maanden. Eventuele verdere toekomstige uitkeringslastbesparing doordat men langdurig aan het werk blijft na de meting is niet in de businesscase verwerkt

Bijlage 1. WAO populatie en Overzicht verschillende opties bestandselectie

Kenmerken van de WAO-populatie (personen die in 2014 uitstromen vanwege pensioen zijn niet meegenomen)

	Totaal
Totaal	346.514
1 Werkt	72.222
2 inkomsten als zelfstandige	8.580
3 lopend traject	614
4 heeft gewerkt tussen 2008 en 2013	43.510
5 heeft traject gehad tussen 2008 en 2013	10.156
6 Geen participatiemogelijkheden (in instelling, ernstig ziek etc)	30.961
7. Overige	180.471

Onderstaand overzicht geeft voor 3 opties weer wat de omvang van het bestand. De grijs gearceerde optie is opgenomen in de notitie als voorkeursoptie. Uiteraard zijn er ook nog andere opties denkbaar.

	Omvang bestand eind 2014	Omvang bestand eind 2017
<ul style="list-style-type: none"> - Jonger dan 55 - Maximaal 20 jaar WAO - Gewerkt of een traject gehad tussen 2008 en 2013 (4 en 5) - Overigen (7) 	74.049	44.885
<ul style="list-style-type: none"> - Jonger dan 55 - Maximaal 15 jaar WAO - Gewerkt of een traject gehad tussen 2008 en 2013 (4 en 5) - Overigen (7) 	45.874	16.051
<ul style="list-style-type: none"> - Jonger dan 55 - Maximaal 10 jaar WAO - Gewerkt of een traject gehad tussen 2008 en 2013 (4 en 5) - Overigen (7) 	7.688	-